

CONCORD SVERIGES BUDSKAP FÖR ETT EFFEKTIVT EU-BISTÅND

BAKGRUND:

EU är tillsammans med medlemsstaterna en av världens största biståndsgivare. Med USA:s utträde ur centrala internationella avtal och samarbeten behövs EU:s globala röst mer än någonsin. USA:s frånvaro innebär också en möjlighet för EU att ta en tydligare ledarroll för att förvalta den regelbaserade världsordningen och det internationella samarbetet. Ett fortsatt starkt stöd till Ukraina är självklart och kräver mycket resurser men det får inte ersätta samarbete med andra länder och regioner.

EU:s trovärdighet som partner och genomslagskraft som internationell aktör bygger på dess förmåga att leva upp till åtaganden kopplade till utvecklingsfinansiering, som de Globala målen, Parisavtalet och kriterier för internationellt bistånd. Den bygger också på att EU står fast vid och vägleds av den värdegrund på vilken EU en gång skapades: demokrati, mänskliga fri- och rättigheter, rättsstatens principer, jämställdhet och solidaritet, samt att alla EU:s verksamhetsområden bidrar till hållbar utveckling enligt EU:s fördragsbundna åtagande om samstämmighet.

Nedan lyfter vi **8 prioriteringar** som Sverige bör ta med sig in i diskussioner om EU:s framtida bistånd. De bygger på det europeiska nätverket CONCORD Europas budskap i pappret [Shaping International Partnerships: Budgeting our Common Future](#) som CONCORD Sverige står bakom.

- 1. EU:s bistånd bör, i enlighet med Lissabonfördraget och andra centrala EU-fördrag, utformas för att så effektivt som möjligt bidra till minskad fattigdom, hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och motverka samt hantera effekterna av klimatförändringarna.**
- 2. För att kunna skapa varaktig förändring måste biståndet grundas på de internationella principerna för effektivt bistånd.** Biståndet ska styras utifrån behov och intressen hos partnerländerna och de människor som kämpar mot fattigdom och inte utifrån snäva inrikespolitiska intressen såsom stärkt gränskontroll och migrationshantering. Insatser som finansieras med utvecklingsbiståndet ska respektera OECD DAC:s regler fullt ut och följa mål och principer grundade i internationella

ramverk för utveckling och mänskliga rättigheter. **Det humanitära biståndet ska utan undantag vägledas av de humanitära principerna¹.**

3. Genom att investera i internationella samarbeten och ömsesidiga partnerskap bidrar EU till att skapa bättre förutsättningar för människor som kämpar mot fattigdom och förtryck. Insatser som förebygger kriser och konflikter och bidrar till mer välmående och resilienta samhällen är samtidigt en viktig investering också för EU och dess invånare då det skapar en mer stabil och förutsägbar värld. **EU:s biståndsbudget bör uppgå till 200 miljarder euro under en sjuårsperiod** vilket möjliggör för EU och dess medlemsstater att nå det gemensamt uppsatta biståndsmålet om 0,7 procent av ländernas BNI till 2030².
4. **Finansieringen för utvecklingssamarbete bör hållas separat från det humanitära biståndet samt från stödet till EU:s kandidatländer** då dessa områden helt eller delvis utgår från olika mandat och syften. Det har kommit signaler om att kommissionen vill göra ett omtag av EU:s externa budget med en eventuell sammanslagning av idag separata finansieringsinstrument. Halvtidsöversynen av EU:s nuvarande bistånd visar att EU-biståndet effektivt levererar på uppsatta mål och är ändamålsenligt utformat. Eventuella justeringar i utformningen bör enbart ske om de är motiverade av hur effektivt de uppnår utvecklingsmålen. Koherensen mellan och inom budgetrubriker bör säkras genom samstämmighetsprincipen (Policy Coherence for Development). Vidare bör stödet till Ukraina fortsatt hållas separat från EU:s budget för externa relationer.
5. **EU:s bistånd måste utgå ifrån ett tydligt rättighetsperspektiv som inkluderar ett barnrätts- och jämställdhetsperspektiv.** EU har genom åren tagit fram flertalet strategier och styrdokument, såsom [European Consensus on Development](#), [EU Gender Action Plan](#), [EU Strategy on the Rights of the Child](#), [EU Youth Action Plan](#), [EU Action Plan on Human Rights and Democracy](#), [EU Global Health Strategy](#), etc. Det framtida biståndet måste vara förankrat i dessa dokument för att säkerställa ett effektivt utvecklingssamarbete och att principen om att ingen ska lämnas utanför efterlevs.
6. **EU-budgeten ska kunna erbjuda både förutsägbarhet och tillräckligt med flexibilitet för att EU ska kunna svara på oförutsedda behov och akuta kriser utan att det långsiktiga förändringsarbetet påverkas.** Flexibilitet i budgeten bör säkras genom det så kallade flexibilitetsinstrumentet och globala marginaler (två redan existerande mekanismer för flexibilitet som finns i EU-budgeten) snarare än genom förflyttning av medel mellan och inom budgetlinjer. I linje med principerna för effektivt

¹ Se mer i positionspapper från VOICE om EU:s nästa långtidsbudget: <https://voiceeu.org/publications/mff2025.pdf>

² Kravet om 200 miljarder euro till biståndet under en sjuårsperiod baseras på denna [beräkningsmodell](#) framtagen av ONE campaign.

bistånd bör användning av flexibilitetsutrymmet i biståndsbudgeten, som till exempel reservfonden, motiveras utifrån partnerländernas behov och den lokala kontexten.

7. **Val av finansieringsmodeller för utvecklingssamarbeten ska alltid utgå från mänskliga rättigheter, lokala prioriteringar och en analys om vad som kan göra mest nytta där behoven är som störst.** Privatsektorinstrument inom ramen för EU:s infrastruktursatsning Global Gateway kan användas i kontexter och områden där det finns ett tydligt mervärde utifrån vad som ger bäst utvecklingseffekter i kombination med finansiell additionalitet³. Privatsektorinstrument lämpar sig däremot inte i de minst utvecklade länderna inklusive sköra och konflikttrabbade kontexter. I dessa kontexter är grundläggande tjänster för att tillgodose livsviktiga behov oftast den mest brådskande prioriteringen. EU:s stöd till infrastruktursatsningar i partnerländer får heller inte ske på bekostnad av stöd till samhällsstyrning, mänsklig utveckling och mänskliga rättigheter.
8. **EU bör säkerställa partnerskap med en mångfald av aktörer, i synnerhet inom civilsamhället.** Utvecklingssamarbete ska alltid genomföras av de aktörer som är mest lämpade utifrån effektivt utvecklingssamarbete. Inom det humanitära biståndet bör EU i största möjliga mån bidra till att stödja eller överföra kapacitet, resurser och ägandeskap till nationella och lokala aktörer. Oavsett utförare bör berörda grupper och organisationer alltid delta i dialog, prioriteringar och utvärderingar i utformningen av EU:s bistånd.

³ Se OECD DACs definition av finansiell additionalitet här:
[https://one.oecd.org/document/DCD/DAC/STAT\(2023\)20/REV1/en/pdf](https://one.oecd.org/document/DCD/DAC/STAT(2023)20/REV1/en/pdf)